

KOMENTÁŘ K NÁVRHU NOVELY ENERGETICKÉHO ZÁKONA

Vážení,

navazují na naši zprávu o situaci na trhu s energiemi. V současné situaci již známe vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon (dále také „NEZ“), a proto si Vám dovoluujeme zaslat stručný komentář a zdůraznění některých novinek, které z novely vyplývají. Zároveň upozorňujeme, že jde stále jen o návrh zákona, který může být v rámci zákonodárného procesu upraven.

CO NÁM NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA PŘINÁŠÍ

Hlavní novinkou je samozřejmě samotná **pravomoc vlády stropovat ceny energií** v § 19e odst. 1 a 2 NEZ. Primárně toto ustanovení stanoví, že ujednání ve smlouvě sjednané mezi účastníky trhu (ať už před obdobím cenové regulace nebo během jejího trvání) o ceně, která je předmětem cenové regulace, se nahrazuje úředně stanovenou cenou v případě, že úředně stanovená cena je nižší než cena, která byla ujednána mezi účastníky trhu.¹ Zároveň z těchto odstavců vyplývá, že se stropy cen aplikují jak na fixní ceny², tak i na ceny určené průběžně na spotovém trhu.

Pravomoc vlády je vázána na období tzv. **mimořádné tržní situace**, v rámci které bude moci provádět regulace trhu, a to nejen ve formě omezení koncových cen, ale například i uložení povinnosti výroby, dodávek, či omezení možnosti obchodovat s energiemi. Regulace bude provádět nařízením s omezenou dobou účinnosti (maximálně) jednoho roku s tím, že pokud odpadnou důvody „mimořádné tržní situace“, mělo by být nařízení zrušeno a budou platit regulérně sjednané smlouvy a závazky.

V této souvislosti už se však dostáváme do oblasti zřejmých nedostatků navrhované právní úpravy, a to zejména definování „mimořádné tržní situace“, ke které důvodová zpráva pouze odkazuje na judikaturu Ústavního soudu, která ale samozřejmě ještě neřešila tento konkrétní případ v oblasti energetiky a dnešní krize. Mimořádná tržní situace zároveň nepředstavuje žádnou „variantu“ nouzového, či krizového stavu ve smyslu krizového zákona³, není nijak vyhlášen a tudíž ani není jakkoliv parametricky ukotven.

Za důležité dále považujeme, že novela posiluje postavení **dodavatelů poslední instance** („DPI“), zjednodušeně jednotlivých distributorů na příslušných územích, kteří budou mít větší práva při získávání dodávek energií a kteří budou (obdobně jako dnes) garanty toho, že energie budou dodávány téměř všem.

CO V NOVÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ NENÍ A CO NEŘEŠÍ

Nejprve je potřeba zopakovat, že se jedná o návrh zákona, který ještě může doznat změn a hlavně mohou následovat ještě další zákonodárné iniciativy upravující situaci na energetickém trhu, o kterých Vás budeme informovat. Na druhou stranu jde o vládní návrh novely zákona, tudíž pravděpodobně odráží vše co vláda chtěla do energetického zákona přidat a co chtěla upravit⁴.

V novele zejména vůbec nefiguruje „**státní obchodník**“. Tuto skutečnost nevykládáme tak, že by státní obchodník nakonec neměl vzniknout, vzhledem k tomu, že jeho vznik oznámil i předseda vlády. Ale na

¹ Viz i důvodová zpráva k NEZ;

² Ceny vzniklé jednorázovou fixací i postupnou fixací cen, ať už ve formě produktu „best ask“, nebo ve formě „settlement price“;

³ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů;

⁴ Zároveň jsme si vědomi, že i vláda může přijít s pozměňovacími návrhy v průběhu schvalování zákona;

druhou stranu není jasné kdy vznikne, zda bude mít nějaké speciální postavení (na základě energetického zákona jej nemá), jaká bude vlastně jeho role ani jak dlouho bude fungovat. Novela energetického zákona je naopak koncipována bez jeho (výslovné) účasti.

V souvislosti s již zmíněným zakotvením mimořádné tržní situace lze dovodit, že nepůjde o režim nouzového stavu, nebo obdobný režim zvláštních bezpečnostních opatření. V návaznosti na tuto koncepci by ale pravděpodobně nešlo uplatnit výjimku ze **zákona o zadávání veřejných zakázek**⁵ a z pohledu „soutěžení“ by tak byla situace pro zadavatele stále stejná.

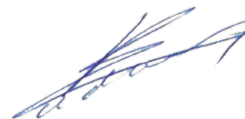
Pokud jsme dále zmínili posílení postavení DPI, pak ale zároveň musíme dodat, že v rámci DPI, ani podle novely, **nebude řešen velkoodběr a středoodběr plynu (roční odběr nad 630 MWh)**. Chápeme, že plyn je nedostatkovou komoditou, ale zároveň bychom očekávali, že alespoň v rovině zasmulvnění, resp. DPI by mohl být řešen a případné nucené úspory by byly realizovány na základě vyhlášených regulačních stupňů.

NOVELA ENERGETICKÉHO ZÁKONA

Shrneme-li výše uvedené pak nejdůležitější a z našeho pohledu pozitivní zprávou je **pravomoc vlády stanovit maximální cenu elektřiny a zemního plynu. Zároveň je toto zastropování koncipováno tak, že bude zahrnovat jak obchody již uzavřené, tak i obchody v budoucnu sjednané. Zároveň ani obchodování samotné není nikterak omezeno.**

Věříme, že některé zmíněné nedostatky, zejména ve vztahu k definování mimořádné tržní situace, budou do budoucna odstraněny, abychom se nedočkali následného zpochybňování, např. i zastropování cen, které je na „mimořádné tržní situaci“ přímo závislé. Doufáme, že nebudou opakovány zmatky obdobně k vyhlášeným a pak rušeným koronavirovým opatřením.

V Praze dne 15. září 2022

Mgr. Petr Rudolf

PROSPEKSA, a.s.

⁵ Obdobně jako při koronaviru, kdy došlo na základě vyhlášeného nouzového stavu k využití výjimek dle § 29 písm. c) ZZVZ a § 65 odst. 5 ZZVZ, novela energetického zákona ale k využití těchto ustanovení nesměřuje;

RELEVANTNÍ USTANOVENÍ NÁVRHU ZÁKONA K ZASTROPOVÁNÍ CEN

§ 19d

Mimořádná tržní situace

(1) Nastane-li mimořádná tržní situace na trhu s elektřinou nebo plynem, může vláda nařízením stanovit ceny elektřiny nebo plynu dodávaného zákazníkům nebo jiným účastníkům trhu s elektřinou nebo plynem. V případě dodávky elektřiny nebo plynu spotřebiteli nebo podnikající fyzické osobě odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí nebo s roční spotřebou plynu do 630 MWh se za součást ceny elektřiny nebo plynu považuje rovněž stálý měsíční plat.

(2) Vláda při mimořádné tržní situaci může dále v nezbytném rozsahu nařízením

a) uložit povinnost výroby elektřiny nebo plynu nebo dodávky elektřiny nebo plynu pro zákazníky nebo jiné účastníky trhu s elektřinou nebo plynem nebo výrobce tepelné energie za stanovených podmínek,

b) uložit povinnost nabídky elektřiny nebo plynu nebo podpůrných služeb na organizovaných trzích nebo určeným osobám za stanovených podmínek,

c) omezit nebo zakázat obchodování s elektřinou nebo plynem na organizovaných trzích nebo jiné způsoby obchodování s elektřinou nebo plynem.

(3) Vláda vydává nařízení podle odstavce 1 a 2 na dobu nejvýše 12 měsíců. Pokud mimořádná tržní situace přetrvává, může vláda vydat nařízení opakovaně. Pomine-li mimořádná tržní situace, vláda nařízení neprodleně zruší i před uplynutím doby, na kterou bylo vydáno.

(4) Vláda může nařízením současně se stanovením cen podle odstavce 1 stanovit rovněž rozsah odběru nebo dodávky elektřiny nebo plynu a kategorie účastníků trhu s elektřinou nebo plynem, na které se stanovené ceny uplatní, a další podmínky pro uplatnění stanovených cen. Tyto podmínky se považují za další věcné podmínky pro uplatnění stanovené formy regulace cen podle zákona o cenách.

(5) Ustanovení § 17 odst. 12 o regulaci cen při mimořádné tržní situaci není dotčeno.

§ 19e

Ceny elektřiny nebo plynu v mimořádné tržní situaci

(1) Je-li ve smlouvě sjednána cena elektřiny nebo plynu, která je vyšší než cena stanovená vládou, platí po dobu účinnosti nařízení vlády za ujednanou cena stanovená vládou.

(2) Je-li ve smlouvě sjednaný způsob určení ceny přímo závislý nebo odvozený od změn ceny elektřiny nebo plynu na organizovaných trzích s elektřinou nebo plynem a cena elektřiny nebo plynu dodaného za zúčtovací období, které alespoň zčásti spadá do doby účinnosti nařízení vlády, je vyšší než cena za energetickou jednotku stanovená vládou, platí po tuto část zúčtovacího období za ujednanou cena stanovená vládou.

(3) Pokud vláda stanovila rozsah odběru nebo dodávky elektřiny nebo plynu, na který se uplatní stanovené ceny, platí za ujednanou cena podle odstavce 1 nebo 2 pouze na stanovený rozsah odběru nebo dodávky elektřiny nebo plynu; pro ostatní odběr nebo dodávku elektřiny nebo plynu platí nadále cena ujednaná.

(4) V případech podle odstavce 1 nebo 2 se ustanovení § 7 zákona o cenách nepoužije.

(5) Dodavatel elektřiny nebo plynu je povinen do 30 dnů ode dne vyhlášení nařízení vlády stanovit novou výši zálohových plateb a zaslat spotřebiteli nebo podnikající fyzické osobě odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí nebo s roční spotřebou plynu do 630 MWh nový předpis zálohových plateb. Nová výše zálohových plateb musí zohledňovat dodávku elektřiny nebo plynu za cenu stanovenou vládou.